

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 3, September 2017, p. 451-462

Received	Reviewed	Published	Doi Number
24.08.2017	14.09.2017	27.09.2017	10.18298/ijlet.2041

Examination of Postgraduate Thesis on Speaking Skills

Mehmet ALVER¹ & Leyla TAŞTEMİR²

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the post-graduate theses on speaking skills between the years 2005-2016 in terms of various variables. Postgraduate theses about speaking skills have been evaluated according to the years, universities, sampling / study group, subjects and methods. The study group of the research has composed 72 theses including 54 graduate and 18 doctorate theses prepared on the speaking skills between the years 2005-2015. These theses can be reached in the electronic environment of YÖK (Higher Education Centre) Documentation Center. The research data have been collected by using the document review technique which is one of the qualitative research data collection methods. Research data have been analyzed by means of descriptive analysis. They have been evaluated by taking sub problems, and numerically expressed in a cute way. In the results of working; Most of the theses on speaking skills have been prepared in 2012, 2014 and 2015. It observed that the theses written in the field of speaking skills have been increased especially after 2012. It is determined that most of the postgraduate theses about speaking skills have been prepared at Gazi University, Ankara University and Dokuz Eylul University. In terms of the sample / study group, it has been found that the theses were consisted mostly of junior high and university students, which corresponds to half of the total postgraduate studies. Speaking skills have been handled with "teaching approach, strategy, methods and techniques" and the most preferred method of teaching and developing the speaking skill has been seen as the creative drama method. It has been determined that quantitative research method is used in most of the master's and doctoral theses. In recent years there has been an increase in the studies conducted with mixed methods. Although there has been an increase in the number of postgraduate theses in the field of speaking skills in recent years, it has been understood that research on speech skills is limited when compared with studies on reading and writing skills.

Key Words: Turkish language education, speaking skills, postgraduate thesis.

Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi³

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Konuşma becerisi alanında hazırlanan lisansüstü tezler; yıllara, üniversitelere, örnekleme/çalışma grubuna, konularına ve yöntemlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2005-2016 yılları arasında YÖK Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı elektronik ortamda ulaşılabilen konuşma becerisi üzerine hazırlanmış 54 yüksek lisans ve 18 doktora tezi olmak üzere toplam 72 tez oluşturmaktadır. Araştırma verileri, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verileri, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş, alt problemler ölçüt alınarak değerlendirilmiş, tablolaştırılarak sayısal olarak ifade edilmiştir. Çalışma sonucunda; konuşma becerisi ile ilgili yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun 2012, 2014 ve 2015 yıllarında hazırlandığı, konuşma becerisi alanında yazılan tezlerde özellikle 2012 yılından sonra artış yaşandığı görülmüştür. Konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin en fazla Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Örneklem/çalışma grubu bakımından tezlerin en çok ortaokul ve üniversite öğrencilerinden oluştuğu görülmüş, bu oranın hazırlanan toplam lisansüstü çalışmaların yarısına karşılık geldiği tespit edilmiştir. Konuşma becerisinin, "öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri" ile birlikte ele alındığı, konuşma becerisinin öğretimi ve geliştirilmesi ile ilgili en çok tercih edilen yöntemin ise yaratıcı drama yöntemi olduğu görülmüştür. Hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin çoğunda nicel araştırma yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Son yıllarda karma yöntem ile yapılan çalışmalarda artış gözlenmiştir. Konuşma becerisi alanında son yıllarda lisansüstü tezlerde artış yaşanmasına rağmen, okuma ve yazma becerileri alanında yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında konuşma becerisi ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, konuşma becerisi, lisansüstü tezler.

¹ Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, mehmetalver2806@gmail.com

² Öğretmen, MEB, Küçükdere Enver Dursun Yılmaz Ortaokulu Sürmene/TRABZON, leylatastemir-92@hotmail.com

³ Bu çalışma, 06-08 Ekim 2016 tarihlerinde Burdur'da düzenlenen 9. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı'nda sözlü olarak sunulan bildiriden uyarlanmıştır.

1. Giriş

Bireyin, toplumsal yaşamda diğer bireylerle kurmuş olduğu iletişim, büyük oranda dilin anlatma becerilerinden biri olan konuşma ile gerçekleşmektedir. İnsanlar gün boyu ortalama on iki saat iletişim kurmakta, bunun beş saatini dinlemeye, dört saatini konuşmaya, diğerlerini ise okuma ve yazmaya ayırmaktadır (Güneş, 2014: 2). Yani bireyin günlük yaşamının önemli bir bölümünü dinlemeyle birlikte konuşma oluşturmaktadır. Konuşmanın gerçek anlamına ulaşabilmesi için mesajı veren (konuşmacı) ve mesajı alan (dinleyici) olmak üzere en az iki kişinin olması gerekmektedir (Eyüp, 2013: 96). Konuşma anlatıma dayalı bir dil becerisidir ve anlatımın olabilmesi için öncelikle anlamının gerçekleşmesine ihtiyaç vardır. Günümüzde bireyler arasında dinlemede ve konuşmada yetersizliklerin olması, iletişim sorunlarının yaşanması, dinleme ve konuşma becerilerinin çaba gerektiren bir eğitimle geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Erdem ve Erdem, 2015: 1133).

Konuşma, ana malzemesi söz olan, kişinin fiziksel, zihinsel, psikolojik süreçlerine bağlı olarak oluşturulan ve ortaya çıktığında kişiye *sosyallik* kazandıran bir beceridir (Kemiksiz, 2016: 41) ve toplumsal yaşama katılımı sağlayan önemli bir ihtiyaçtır. Sağlıklı bir iletişimin gerçekleşebilmesi, konuşmacının, duygu ve düşüncelerini doğru ve eksiksiz bir şekilde ifade edebilecek derecede konuşma becerisine sahip olmasıyla mümkündür (Yıldız, 2014: 13). Doğru, güzel ve etkili bir konuşma becerisi ise bireylere konuşma eğitimi ile kazandırılabilir. Temizyürek'e (2007: 121) göre konuşma eğitiminin asıl amacı, kişinin hazırlıklı veya hazırlıksız, bir kişi veya topluluk karşısında duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesini sağlamaktır.

Konuşma, bireysel hayatta ve toplumsal hayatta önemli olduğu kadar, bireyin iş, okul ve özel hayatında da önemlidir ve bireyin başarısını ya da başarısızlığını etkileyen etkenlerin başında gelmektedir. Bu nedenle bireylere ilkokulda verilen konuşma eğitiminin büyük bir önemi vardır. Konuşma eğitiminin ilkokuldan başlayarak çeşitli devrelerde öğretimi esastır. Bu devrelerin her birinin amacı diğerinden farklı olsa da bir diğerinin devamı ve destekleyicisi mahiyetindedir (Topçuoğlu Ünal ve Özer, 2016: 671). Anlama ve anlatım becerilerinin ilkokuldan başlanarak geliştirilmesi, öğrenme-öğretme faaliyetlerinin etkililiğinin artırılmasının bir gereği olarak görülmektedir (Yaşar ve Girmen, 2012: 13).

İnsan, doğuştan konuşma yeteneği ile dünyaya gelse de düzgün ve doğru konuşabilmesi, okul hayatında alacağı konuşma eğitimine bağlıdır (Uçgun, 2007: 59; Vatansver Bayraktar, 2012: 60). Başlangıçta aileden ve yakın çevreden edinilen konuşma becerisinin bir sistem dâhilinde eğitilmesi okul vasıtasıyla gerçekleşmektedir (Sallabaş, 2011: 23). Eğitim-öğretim faaliyetlerinin temelinde yer alan konuşma, okullarda yapılan etkinliklerin de temel aracı olma özelliğini taşımaktadır. Aynı zamanda Türkçe öğretiminin de temelini oluşturmaktadır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2011). Çünkü konuşma, okuma-yazma gibi iki önemli faaliyetin de çıkış noktasıdır (Temizyürek, 2007: 118-119). Bunun yanında konuşma becerileri okuma, yazma, anlama, öğrenme gibi çeşitli becerilerin de alt yapısını oluşturmaktadır (Güneş, 2014: 2).

Konuşma eğitimi hayatın her alanını kuşatan bir beceri olduğu için hem Türkçe dersi hem diğer dersler hem de kişinin hayatı boyunca gereklidir (Kurudayıoğlu, 2003: 296). Öğrenciler okula geldiklerinde herhangi bir fiziksel ya da zihinsel rahatsızlıkları yoksa konuşmayı bilerek gelirler. Bu sebeple eğitim-öğretim etkinliklerinin hedefi öğrencilere konuşmayı *öğretmek* değil, onlarda var olan konuşma becerilerini *geliştirmek* olmalıdır (Kemiksiz, 2016: 74)

Günümüzde konuşma öğretimiyle dil, zihinsel, sosyal, iletişim, öğrenme, anlama, zihinsel bağımsızlık vb. çeşitli becerilerin geliştirilmesi amaçlanmış (Güneş, 2014: 14), bu amaçlar Türkçe dersi öğretim programlarında da dikkate alınmıştır.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar) ile Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, bilgiyi kullanabilen, üretebilen, girişimci, kişisel ve sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (MEB, 2009: 3). Programda, konuşmanın öğrencilerin kendilerini ifade etme, iletişim kurma, öğrenme ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri açısından önemli bir alan olduğu vurgulanmıştır: “Öğrenciler bildiklerini, gördüklerini, düşündüklerini ve hissettiklerini konuşarak aktarırlar. Bu süreç öğrenciler arasında zihinsel ve sosyal etkileşimi gerçekleştirir. Böylece öğrenciler konuşarak düşünme ve anlama becerilerini de geliştirirler. Konuşma becerileri, öğrencilerin iş birliği yapma, tartışma, ortak karar verme ve sorun çözme becerilerinin de gelişimine katkı sağlar. Konuşma becerileri giderek okuma ve yazma becerilerine de alt yapı oluşturur (MEB, 2009: 15)”. Programın *Genel Amaçlar* başlığı altında da konuşma öğrenme alanıyla ilgili amaçların yer aldığı görülmektedir: *Öğrencilerin, dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerini geliştirmek; Türkçeyi sevmelerini, doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamak* (MEB, 2009: 12). Programla ulaşılmaması beklenen temel becerilerden “Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma” ile “İletişim” becerilerinin konuşma eğitimiyle ilgili olduğu görülmektedir (MEB, 2009: 13).

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda konuşmanın; bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araç olduğu ifade edilmiştir. Programda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmıştır. Konuşma öğrenme alanının, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemli olduğu belirtilmiştir (MEB, 2006: 6). Programın *Genel Amaçlar* başlığı altında da konuşma öğrenme alanıyla ilgili amaçların yer aldığı görülmektedir: *Öğrencilerin, duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları* (MEB, 2006: 4). Programla ulaşılmaması beklenen temel becerilerden “Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma” ile “İletişim kurma” becerilerinin konuşma eğitimiyle ilgili olduğu görülmektedir (MEB, 2006: 5).

Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda öğrenme alanları “Sözlü İletişim”, “Okuma” ve “Yazma” olmak üzere üç ana başlık altında düzenlenmiş, konuşma ve dinleme becerileri sözlü iletişim öğrenme alanı içinde yer almıştır. Program ile basılı ve elektronik ortamlarda dinlediklerini ve okuduklarını anlayan, kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade eden; eleştirel, yansıtıcı ve yaratıcı düşünen, millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2015: 4). Programda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin, Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri hedeflenmiştir. Sözlü iletişim öğrenme alanı, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemli görülmüştür (MEB, 2015: 6). *Programın Genel Amacı* başlığı altında da konuşma öğrenme alanıyla ilgili amaçların yer aldığı

görülmektedir: *Öğrencilerin, sözlü iletişim, okuma ve yazma becerilerini geliştirmek; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlamak* (MEB, 2015: 5). Programla ulaşılmaması beklenen temel becerilerden “Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma” ile “İletişim” becerilerinin konuşma eğitimiyle ilgili olduğu görülmektedir (MEB, 2015: 4).

Yeni *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)* ise öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır (MEB, 2017: 10). Program, 2015 *Türkçe Dersi Öğretim Programı*’nda “sözlü iletişim” başlığı altında yer alan “dinleme” ve “konuşma” öğrenme alanlarını tekrar ayrı başlık altında ele almıştır. *Türkçe Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları* başlığı altında da konuşma öğrenme alanıyla ilgili amaçların yer aldığı görülmektedir: *Öğrencilerin, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması* (MEB, 2017: 10). Programla ulaşılmaması beklenen temel becerilerden “ana dilde iletişim” becerisinin konuşma eğitimiyle ilgili olduğu görülmektedir: *Ana Dilde İletişim: Ana dilde iletişim; bireyin kelime bilgisi, işlevsel dil bilgisi ve dilin görevleri hakkında bilgi sahibi olmasını gerektiren çeşitli durumlarda hem sözlü hem de yazılı iletişim kurma becerisine sahip olmayı içermektedir ve başkaları üzerinde dilin etkisinin, olumlu ve sosyal farkındalıkla dili anlama ve kullanma ihtiyacının farkında olunması anlamına gelmektedir* (MEB, 2017: 5).

Temel dil becerileriyle ilgili akademik çalışmalara göz atıldığında, araştırmaların daha çok okuma ve yazma becerileri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Güneş’e (2014: 2) göre de “insanlığın doğuşuyla başlayan ve eski bir alan olan konuşma ile ilgili araştırmalar sınırlı sayıdadır. Oysa yazının bulunması yıllar sonra olmasına rağmen okuma ve yazma hakkında çok sayıda araştırma yapılmıştır.”. Doğan (2009: 186) da, konuşma becerisinin eğitiminin Türkçe eğitiminde ihmal edilen konulardan biri olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmanın amacı da 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından inceleyerek mevcut duruma ilişkin bir fikir ortaya koymaya çalışmaktır. Herhangi bir bilim dalında yapılan araştırmaların içeriğine yönelik olarak yapılan çalışmaların, o alanın konumu ile ilgili açıklayıcı bilgileri yansıttığı ifade edilmektedir (Yıldız, 2004: 78). Bu nedenle konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinin, alanın gelişmesine ve bundan sonra alanda yapılacak çalışmaların belirlenmesi noktasında araştırmacılara önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1) 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

- 2) 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 3) 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin örnekleme/çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
- 4) 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konulara göre dağılımı nasıldır?
- 5) 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma; YÖK Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı ve elektronik ortamda ulaşılabilen, izinli, dili Türkçe, genel olarak örnekleme ya da çalışma grubu öğretim kademelerine yönelik hazırlanmış 2005-2016 yılları arasındaki yüksek lisans ve doktora tezi ile sınırlıdır.

4. Araştırmanın Yöntemi

4.1. Araştırmanın Modeli

2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaları çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve genel bir değerlendirme sunmayı amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2005-2016 yılları arasında YÖK Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı elektronik ortamda ulaşılabilen konuşma becerisi üzerine hazırlanmış 54 yüksek lisans ve 18 doktora tezi olmak üzere toplam 72 tez oluşturmaktadır.

4.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Bu tür araştırmalarda, araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan tek başına bir veri toplama yöntemi olarak kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Veriler, YÖK'e bağlı ulusal tez merkezi sayfasında yapılan taramalar sonucunda toplanmıştır. Tarama çalışması Temmuz-2016/Haziran-2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Sayfada tarama terimi bölümüne "konuşma", "konuşma becerisi", "konuşma eğitimi" kavramları, aranacak yer kısmına "Tez Adı", izin durumu kısmına "izinli" ve tez türü kısmına ise "Tümü" kavramları yazılarak arama yapılmıştır. Tezler pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmada ulaşılan lisansüstü tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından "Tez İnceleme Formu" geliştirilmiştir. Geliştirilen bu formda tezlerin adını, yazarını, yılını,

türünü, hazırlandığı üniversiteyi, örneklem/çalışma grubunu, konusunu, yöntemini kapsayan bilgiler yer almıştır. Elde edilen veriler inceleme formunda belirtilen ilgili bölümler altında kodlanmıştır. Birinci araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar, ikinci araştırmacı tarafından da kontrol edilmiştir. Kodlamalar arasında bulunan farklılıklar düzeltilerek araştırmacılar arasında uzlaşma sağlanarak bulgulara son şekli verilmiştir. Araştırma verileri, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş, alt problemler ölçüt alınarak değerlendirilmiş, tablolaştırılarak sayısal olarak ifade edilmiştir.

5. Bulgular

Bu bölümde, konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin; yıllara, üniversitelere, örnekleme/çalışma grubuna, konularına ve yöntemlerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

5.1. 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıllar	Tezin Türü		Toplam
	Yüksek Lisans	Doktora	
2005	3	-	3
2006	2	-	2
2007	5	2	7
2008	2	-	2
2009	5	-	5
2010	6	1	7
2011	4	3	7
2012	6	4	10
2013	3	2	5
2014	6	3	9
2015	6	2	8
2016	6	1	7
Toplam	54	18	72

Tablo 1’e göre, konuşma becerisi ile ilgili yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun 2012 (f=10), 2014 (f=9) ve 2015 (f=8) yıllarında hazırlandığı görülmüştür. Konuşma becerisi alanında yazılan tezlerde, 2013 yılı (f=5) hariç tutulursa, özellikle 2012 yılından sonra artış yaşandığı söylenebilir. Tezlerin türüne bakıldığında doktora tezlerinin en çok 2012 (f=4), 2011 (f=3) ve 2014 (f=3) yıllarında; yüksek lisans tezlerinin ise 2010 (f=6), 2012 (f=6), 2014 (f=6), 2015 (f=6) ve 2016 (f=6) yıllarında hazırlandığı tespit edilmiştir.

5.2. 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Gazi Üniversitesi	7	6	13
Ankara Üniversitesi	4	2	6
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	1	6
Atatürk Üniversitesi	1	2	3
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	2	3
Anadolu Üniversitesi	2	1	3
Çukurova Üniversitesi	3	-	3
Sakarya Üniversitesi	3	-	3
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	3	-	3
Uşak Üniversitesi	3	-	3
Necmettin Erbakan Üniversitesi	-	2	2
Hacettepe Üniversitesi	1	1	2
Dicle Üniversitesi	2	-	2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	-	2
Selçuk Üniversitesi	2	-	2
Marmara Üniversitesi	-	1	1
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	-	1
Kırıkkale Üniversitesi	1	-	1
Erciyes Üniversitesi	1	-	1
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	-	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	-	1
Yeditepe Üniversitesi	1	-	1
Akdeniz Üniversitesi	1	-	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	-	1
Dumlupınar Üniversitesi	1	-	1
Ege Üniversitesi	1	-	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	-	1
Ahi Evran Üniversitesi	1	-	1
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	-	1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	-	1
Niğantaşı Üniversitesi	1	-	1
Toplam	54	18	72

Tablo 2’ye göre, konuşma becerisi alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin 31 farklı üniversitede yapıldığı belirlenmiştir. Konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin en fazla Gazi Üniversitesi (f=13), Ankara Üniversitesi (f=6) ve Dokuz Eylül Üniversitesinde (f=6) hazırlandığı görülmüştür. Tezlerin türüne bakıldığında ise doktora tezlerinin de en fazla Gazi Üniversitesinde (f=6); yüksek lisans tezlerinin ise Gazi Üniversitesi (f=7), Dokuz Eylül Üniversitesi (f=5) ve Ankara Üniversitesinde (f=4) hazırlandığı tespit edilmiştir.

5.3. 2005-2016 yılları arasında konuşma beceri alanında yapılan lisansüstü tezlerin örnekleme/çalışma gruplarına göre dağılımı

2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin örnekleme/çalışma gruplarına göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Lisansüstü tezlerin örnekleme/çalışma gruplarına göre dağılımı

Hedef Kitle	Toplam
Ortaokul öğrencileri	21
Üniversite öğrencileri	16
İlkokul öğrencileri	7
Lise öğrencileri	4
Türkçe öğretmenleri	4
Okulöncesi öğrencileri	3
İlkokul ve ortaokul öğrencileri	3
Diğer	3
Üniversite öğrencileri ve öğretim elemanları	2
İlkokul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri	2
Sınıf öğretmenleri	1
Türkçe ve sınıf öğretmenleri	1
Ortaokul öğrencileri ve Türkçe öğretmenleri	1
Lise öğrencileri ve İngilizce öğretmenleri	1
Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)	1
Ortaokul ders kitapları	1
Kaynak kitaplar	1
	72

Tablo 3'e göre, konuşma becerisi üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin örnekleme/çalışma gruplarını büyük ölçüde öğrenciler oluşturmuştur. Örnekleme/çalışma grubu bakımından tezlerin en çok ortaokul (f=21) ve üniversite (f=16) öğrencilerinden oluştuğu görülmüştür. Bu oran, hazırlanan toplam lisansüstü çalışmaların yaklaşık yarısına karşılık gelmektedir. Buradan hareketle, yapılan lisansüstü çalışmalarda ortaokul ve üniversite öğrencileri üzerine yoğunlaşıldığı anlaşılmaktadır. Öğretim programlarına ve ders kitaplarına yönelik çalışmaların ise yok denecek kadar az olduğu belirlenmiştir.

5.4. 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konulara göre dağılımı

2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konulara göre dağılımı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı

Konular	Tezin Türü		Toplam
	YL	DR	
Öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri	18	12	30
Sadece konuşma becerisi	24	4	28
Konuşma-yazma	3	1	4
Temel dil becerileri	4	-	4
Öğretim materyalleri	4	-	4
Konuşma-dinleme	1	1	2
Toplam	54	18	72

Tablo 4'e göre, konuşma becerisinin, "öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri" ile birlikte ele alındığı (f=30), konuşma becerisinin öğretimi ve geliştirilmesi ile ilgili en çok tercih edilen yöntemin ise yaratıcı drama yöntemi olduğu görülmüştür. En çok tercih edilen bir diğer konu ise sadece konuşma becerisinin ele alındığı tezlerdir. Bu tezlerde (f=28), konuşma becerisi farklı alan ve diğer temel dil becerileri ile ilişkilendirilmemiştir. Sadece konuşma becerisini ele alan tezlere bakıldığında; konuların konuşma becerisinin geliştirilmesi ile değerlendirilmesinden ve konuşma sorunlarından oluştuğu belirlenmiştir. Dikkat çeken bir ayrıntı da konuşma becerisi ile dinleme becerisinin bir arada neredeyse (f=2) hiç ele alınmamış olmasıdır.

5.5. 2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

2005-2016 yılları arasında konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Araştırma Yöntemi	Tezin Türü		Toplam
	YL	DR	
Nicel	29	9	38
Nitel	13	3	16
Karma	12	6	18
Toplam	54	18	72

Tablo 5'e göre, hem doktora hem de yüksek lisans tezlerinin çoğunda nicel araştırma (f=38) yönteminin kullanıldığı görülmüştür. Bu oran, toplam tezlerin yaklaşık yarısına karşılık gelmektedir. Son yıllarda ise karma yöntem ile yapılan çalışmalarda artış gözlenmiştir. Karma yöntemin kullanıldığı 6 doktora tezinin 4'ü, 2014-2016 yılları arasındadır.

6. Tartışma ve Sonuç

Konuşma becerisi ile ilgili yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun sırasıyla 2012, 2014 ve 2015 yıllarında hazırlandığı, 2013 yılı hariç tutulursa, özellikle 2012 yılından sonra konuşma becerisi üzerine yazılan tezlerde artış yaşandığı görülmüştür. Tezlerin türüne bakıldığında doktora tezlerinin en çok sırasıyla 2012, 2011 ve 2014 yıllarında; yüksek lisans tezlerinin ise 2010, 2012, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında hazırlandığı tespit edilmiştir. *Topçuoğlu Ünal ve Özer (2016)* tarafından yapılan konuşma becerisi ile ilgili kaynakça çalışmasında da 2013 yılı hariç son yıllarda konuşma becerisi alanında hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinde artış olduğu belirtilmiştir.

Konuşma becerisi alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin 31 farklı üniversitede yapıldığı belirlenmiştir. Konuşma becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin sırasıyla en fazla Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde hazırlandığı görülmüştür. Tezlerin türüne bakıldığında ise doktora tezlerinin de en fazla Gazi Üniversitesinde; yüksek lisans tezlerinin ise sırasıyla Gazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinde hazırlandığı tespit edilmiştir. *Doğan ve Özçakmak'ın (2014)*, dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezleri değerlendirdikleri çalışmada, dinleme becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin en çok Gazi Üniversitesinde yapıldığı belirtilmiştir. Yine *Elbir ve Bağcı (2013)* tarafından hazırlanan ve birinci ve ikinci kademe okuma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirildiği çalışmada, okuma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin de en çok Gazi Üniversitesinde yapıldığı ifade edilmiştir.

Konuşma becerisi üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma gruplarını büyük ölçüde öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem/çalışma grubu bakımından tezlerin sırasıyla en çok ortaokul ve üniversite öğrencilerinden oluştuğu görülmüştür. Bu oran, hazırlanan toplam lisansüstü çalışmaların yaklaşık yarısına karşılık gelmektedir. Buradan hareketle, yapılan lisansüstü çalışmalarda ortaokul ve üniversite öğrencileri üzerine yoğunlaşıldığı anlaşılmaktadır. Öğretim programlarına ve ders kitaplarına yönelik çalışmaların ise yok denecek kadar az olduğu belirlenmiştir. Benzer sonuçlara çeşitli araştırmalarda da rastlanmıştır. *Kemiksiz (2017)* tarafından dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirildiği araştırmada, en fazla çalışmanın ortaokul ve lisans öğrencileriyle gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Yine *Doğan ve Özçakmak'ın (2014)*, dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezleri değerlendirdikleri çalışmada, dinleme becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin en çok sırasıyla ilköğretim 2. kademe, ilköğretim 1. kademe ve üniversite düzeyinde gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Konuşma becerisinin, “öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri” ile birlikte ele alındığı, konuşma becerisinin öğretimi ve geliştirilmesi ile ilgili en çok tercih edilen yöntemin ise yaratıcı drama yöntemi olduğu görülmüştür. En çok tercih edilen bir diğer konu ise sadece konuşma becerisinin ele alındığı tezlerdir. Bu tezlerde, konuşma becerisi farklı alan ve diğer temel dil becerileri ile ilişkilendirilmemiştir. Sadece konuşma becerisini ele alan tezlere bakıldığında; konuların konuşma becerisinin geliştirilmesi ile değerlendirilmesinden ve konuşma sorunlarından oluştuğu belirlenmiştir. Dikkat çeken bir ayrıntı da konuşma becerisi ile dinleme becerisinin bir arada neredeyse hiç ele alınmamış olmasıdır. Benzer sonuçlara çeşitli araştırmalarda da rastlanmıştır. *Kemiksiz (2017)* tarafından dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirildiği araştırmada, dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerde en çok tercih edilen konunun dinleme strateji/yöntem/teknikleri olduğu belirlenmiştir. Yine *Doğan ve Özçakmak'ın (2014)*, dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezleri değerlendirdikleri çalışmada, dinlemeyle birlikte farklı konuları da ele alan tezlerin dağılımı incelendiğinde, yapılan tezlerin çoğunun dinleme eğitimi alanında “öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri”ni konu aldığı ifade edilmiştir.

Hem doktora hem de yüksek lisans tezlerinin çoğunda nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmüştür. Son yıllarda ise karma yöntem ile yapılan çalışmalarda artış gözlenmiştir. Karma yöntemin kullanıldığı 6 doktora tezinin 4'ü, 2014-2016 yılları arasındadır.

Sonuç olarak, konuşma becerisi alanında son yıllarda lisansüstü tezlerde artış yaşanmasına rağmen, okuma ve yazma becerileri alanında yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında konuşma becerisi ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu anlaşılmıştır. Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) tarafından 2000-2011 yılları arasında Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılmış tezlerin incelendiği çalışmada, tezlerde işlenen konulara bakıldığında, temel dil becerileri alanları üzerine yapılmış çalışmalar sıralamasında yazma eğitimi ve okuma eğitiminin ilk iki sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Tezlerde en az tercih edilen konuların ise sırasıyla ilkokuma yazma, dinleme eğitimi ve konuşma eğitimi olduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle, Türkçe öğretiminin temelini oluşturan konuşma becerisi alanında daha çok nitelikli akademik çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Birinci ve ikinci kademe okuma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 229-247.
- Erdem, A. ve Erdem, M. (2015). Yapılandırmacı karma öğrenme ortamlarının dinleme ve konuşma becerilerine etkisi. *İlköğretim Online*, 14(3), 1130-1148.
- Eyüp, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin konuşma becerilerini kullanmaya yönelik tutumları. *Millî Eğitim*, 197, 95-113.
- Güneş, F. (2014). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27.
- Kemiksiz, Ö. (2016). *Doğrudan öğretim modeliyle 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesi*. Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kemiksiz, Ö. (2017). Dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET)*, 5(1), 511-531.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *TÜBAR*, XIII, 287-309.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2009). *İlköğretim Türkçe dersi (1-5. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2015). *Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2017). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Sallabaş, M. E. (2011). *Aktif öğrenme yönteminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademede konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 113-131.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2011). *Konuşma Eğitimi Sözlü Anlatım*. Ankara: PegemA Yayınları.

Topçuoğlu Ünal, F. ve Özer, D. (2016). Konuşma becerisi ile ilgili kaynakça çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 671-686.

Uçgun, D. (2007). Konuşma eğitimini etkileyen faktörler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 59-67.

Vatansever Bayraktar, H. (2012). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin öğretmeni ve ebeveyni ile olan iletişimleri ile Türkçe dersi konuşma becerileri arasındaki ilişki*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yağmur Şahin, E., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.

Yaşar, Ş. ve Girmen, P. (2012). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 13-23.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, A. (2004). Türkiye'deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 78-97.

Yıldız, D. (2014). *Etkileşimli öğretim stratejisinin Türkçe eğitimi ana bilim dalı öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi*. Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.